

Ažurirano mišljenje MG-S-ROM
o povratku Roma na Kosovo i u jugoistočnu Evropu

Usvojeno od strane MG-S-ROM na njihovom 27. sastanku u Sevilji,
Španija

održanom od 26 do 27. marta 2009

Usvojeno od strane CDMG na njihovom 57. sastanku u Strazburgu
održanom od 28 do 29. maja 2009

Komitet zamenika ministara je uvažio ovo mišljenje na njihovom 1062.
sastanku 1. jula 2009.

Komitet stručnjaka za Rome i Putnike (MG-S-ROM),

Prisećajući se svog mišljenja o Preporukama parlamentarnog saziva 1633 (2003) koje se odnose na prisilni povratak Roma iz bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u Srbiju i Crnu Goru, uključujući Kosovo, koje su donesene od strane država članica Saveta Evrope 6. aprila 2004; kao i mišljenja o Preporukama parlamentarnog saziva 1708 (2005) koje se odnose na trenutnu situaciju na Kosovu i na odgovor Koordinatora Saveta Evrope za aktivnosti koje se odnose na Rome na iste te Preporuke, oboje datirano jula 2005;

Imajući u vidu poziciju UNHCR-a o potrebi za kontinuiranom međunarodnom zaštitom individualaca sa Kosova od juna 2006, kojom se izjavljuje da *“Romi i Srbi imaju potrebu za međunarodnom zaštitom i njihov povratak na Kosovo bi trebao da bude ograničen na dobrovoljnu bazu”*;

Imajući u vidu apel evropskim vladama od strane Komesara za ljudska prava Saveta Evrope da se izbegava prisilni povratak na Kosovo i obezbedi ljudima sa Kosova u najmanju ruku dozvola da ostanu u zemlji dok uslovi na Kosovu ne budu dozvoljavali njihov bezbedan povratak, kao i izjavu Komesara koja je usledila njegovoj poseti Kosovu u martu 2009: *“Takve deportacije još uvek treba izbegavati i ja ne mislim da je prigodno da se vrši pritisak na lokalne vlasti da prihvate takav prisilni povratak u trenutnoj situaciji”* ;

Imajući uvid u Ugovore o readmisiji potpisane između Evropske Unije i jednog broja vlada u jugoistočnoj Evropi, kao i obraćajući pažnju na poziv Evropskog foruma Roma i Putnika u oktobru 2007 na moratorijum od barem dve godine koji se odnosi na primenu onih delova ugovora o readmisiji koji se tiču povratka;

Prisećajući se Zaključaka sa Regionalne konferencije o trajnim rešenjima za romske izbeglice, interno raseljena lica i povratnike u jugoistočnoj Evropi organizovane od

strane Saveta Evrope, naročito njegovog parlamentarnog saziva, u parlamentu Srbije, u Beogradu od 29. do 30. oktobra 2007, kojima se između ostalog izjavljuje da *“da bi se garantovala trajna rešenja, povratak svih izbeglica i IRL, uključujući romske izbeglice i IRL, treba da bude dobrovoljan i sproveden u bezbednosti i dostojanstvu bez bilo kakvog straha od maltretiranja, diskriminacije, proizvoljnog zadržavanja u pritvoru i fizičke i materijalne pretnje”*;

Imajući u vidu Zaključke međunarodnih okruglih stolova o izazovima i izgledima za održivu integraciju kosovskih Roma, Aškalija i Egipćana u zemlje domaćine i na samo Kosovo, organizovanih u Beču u oktobru 2008 i u Prištini u februaru 2009. od strane Projekta za etničke relacije (PER) uz podršku OEBS-ove kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava, kojim se između ostalog izjavljuje da su *“zvanične linije nasilnog povratka od strane država domaćina neefektne i neodržive s obzirom da to da mnogi od onih koji su nasilno vraćeni napuštaju zemlju nedugo nakon svog povratka.*

Primećujući činjenicu da su mnogi kosovski Romi u zemljama domaćinima već duže od deset godina i možda su izgubili kontakt sa jezikom oblasti iz koje potiču, kao i primećujući dobre prakse nekih država članica, kao što su Nemačka i Švajcarska, u obezbeđivanju boravišnih dozvola u određenim okolnostima koje se određuju na bazi svakog slučaja pojedinačno i zakona o migraciji država domaćina.

Imajući na umu da povratnici mogu biti posmatrani kao “stranci” i stoga podvrgnuti diskriminaciji;

Razmatrajući činjenicu da neki Romi iz Jugoistočne Evrope, jesu, činjenično, bez države i stoga mogu biti sprečeni da imaju pristup istim pravima koja imaju drugi građani u njihovoj državi porekla ukoliko ne usvoje nacionalnost ove države.

Imajući u vidu obavezu odgovornih vlasti prema Rezoluciji 1244 Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija da se primenjuju principi pluralizma i poštovanja ljudskih prava, sloboda i vladavina zakona i njihove dužnosti da promovišu i olakšaju bezbedan i dostojanstven povratak izbeglica i interno raseljenih lica;

Imajući u vidu “Polisu o readmisiji”, izdanje UNMIK-a datirano na 1. januar 2008 kao uniformnu proceduru za sprovođenje prisilnih povratka na Kosovo koja se odnosi na poreklo sa Kosova a ne na etničku pripadnost;

S obzirom na ODLUKU Br. 575/2007/EC EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVETA o ustanovljenju Evropskog Fonda za Povratak za period od 2008. do 2013. kao deo Generalnog programa “Solidarity Management of Migration Flows”;

Prisećajući se da svi relevantni integracioni programi treba da budu finansirani unutar okvira procesa readmisije;

Dok se priznaju neka poboljšanja na Kosovu i u jugoistočnoj Evropi kada su u pitanju romske zajednice, MG-S-ROM je mišljenja da:

- Prateći fundamentalna prava svake osobe i prateći između ostalog i slaganje u mišljenju zemalja članica EU da multietničko Kosovo mora biti sačuvano, izbeglicama i IRL koji potiču sa Kosova, uključujući Rome, mora biti pružena realna mogućnost da se tamo vrate;
- S obzirom na još uvek nebezbednu sigurnosnu situaciju na Kosovu, bilo kakvi zahtevi za azil od strane kosovskih Roma trebalo bi da budu pažljivo razmatrani od strane nacionalnih vlasti na individualnoj bazi i u skladu sa internacionalnim i nacionalnim zakonima. Svi oni koji traže azil treba da imaju pristup fer i efikasnoj proceduri, uključujući pravo na žalbu za aplikante kojima je odbijen azil;
- Države članice ne bi trebalo da stvaraju sekundarno raseljavanje slanjem kosovskih Roma u druge delove jugoistočne Evrope, naročito s obzirom na ograničena sredstva trenutno dostupna za uspešnu integraciju novih povratnika. Novi povratci u ovu regiju bi ugrozili trenutne napore vlasti da integrišu domaću romsku populaciju i Rome sa Kosova koji traže azil i izbeglice koje su već pristune na teritoriji;
- Vlade u jugoistočnoj Evropi trebalo bi da ubrzaju proces primene nacionalnih programa, strategije i akcione planove koji su usmereni na bolju integraciju svojih romskih zajednica, uključujući izbeglice, povratnike i raseljena lica. Oni treba da usmere budžetska sredstva na ustanovljavanje institucionalnih okvira i adekvatnih mehanizama potrebnih za bavljenje problemima romskih izbeglica, raseljenih lica i povratnika, kao i na jačanje administrativnih i institucionalnih kapaciteta na nacionalnom i lokalnom nivou;
- Proces povratka osoba na bazi ugovora o readmisiji treba da bude sproveden na transparentan način, uključujući obezbeđivanje informacija i uslova za povratak, i u saglasnosti sa međunarodnim standardima za ljudska prava;
- Vlasti iz država članica kao i organizacije uključene u povratak Roma na Kosovo treba da preduzimaju sve prigodne mere da osiguraju to da se povratak sprovodi pre svega na dobrovoljnoj bazi, kao i na uredan, postepen i dostojanstven način, u saradnji sa odgovornim vlastima, prema Rezoluciji 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija.